

CSI PLITVICE

DRAGAN PRIMORC U EPIZODI "LIČNI MANIJAK"

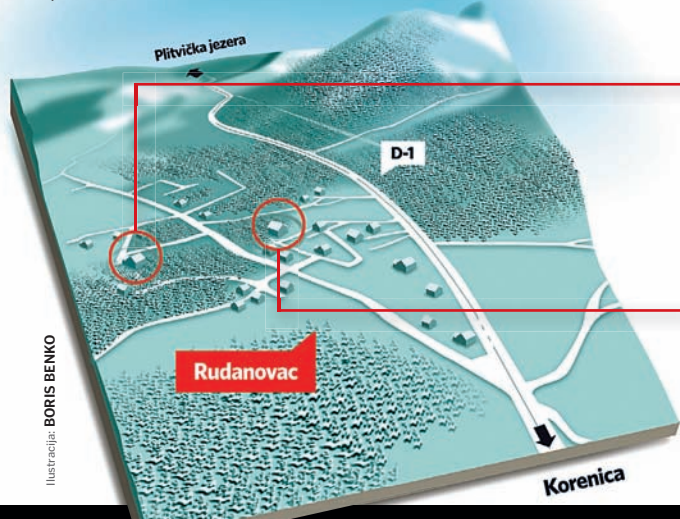
CSI:

CRIME SCENE INVESTIGATION

EKIPA ZA OČEVID Globusovi reporteri pratili su ekipu forenzičara pod vodstvom dr.

Dragana Primorca koja je u selo Rudanovac došla istražiti zagonetni slučaj ubojstva Stanke Hinić i pokušaja ubojstva Dražane Grđan: hoće li bivši ministar i predsjednički kandidat otkriti napadača i osloboditi seljane silnoga straha

/ Piše: Boris Orešić • Snimio: Tom Dubravec

Ilustracija: BORIS BENKO

KUĆE NAPADNUTIH

Mjesta dvaju napada, na Stanku Hinić koja je smrtno stradala i na Dražanu Grđan koju je, kako je posvjedočila, izbo maskirani muškarac, udaljena su samo nekoliko stotina metara jedno od drugog (strelica gore, kuća Hinića; strelica dolje, kuća Grđanovih)

Nije moguće da je Dražani Grđan netko u dvije minute: zato sam posumnjao da

Bijeg u šumu

Napadač mora da je, ako je bježao preko ograde u šumu, ostavio trag i na žici koja je mjestimice bodljikava

ORAC KI

**nanio 35 uboda nožem samo
je nije možda napala lisica**

Bila su četiri sata ujutro kad je prof. dr. Damir Marjanović, voditelj Laboratorija za forenzičnu genetiku u sarajevskom Institutu za genetičko inženjerstvo i biotehnologiju, prošlog petka upalio automobil ispred svog doma u Sarajevu i zaputio se u Zagreb kako bi se svom kolegi forenzičaru prof. dr. Draganu Primorcu pridružio u jedinstvenoj ekspediciji razotkrivanja detalja oko dvaju kaznenih djela u selu Rudanovac pokraj Plitvičkih jezera i njihovoj eventualnoj povezanosti. Iz Rijeke je stigao i tamošnji predstojnik Zavoda za sudsku medicinu, forenzični patolog prof. dr. Alan Bosnar, koji je kao i Primorac počasni član Američke akademije za forenzične znanosti. Sva su trojica predavači na Sveučilišnom studentskom centru za forenzične znanosti pri Sveučilištu u Splitu.

Izlazak na teren Već oko devet sati trojac forenzičara moćnim je terencem krenuo prema Lici gdje ih je čekao Zdravko Grđan, čiju je suprugu 16. siječnja ispred njihove kuće, kako je posvjedočila, napao misteriozni manijak.

Nakon neuspjelog pokušaja da postane predsjednik Hrvatske, jedan od najcitatiranih hrvatskih znanstvenika iz područja forenzične DNK analize, bivši ministar znanosti, obrazovanja i sporta posvetio se svojim primarnim zanimanjima – medicini i forenzici u kojima kao zamjenik voditelja splitskog forenzičnog studija posla ima preko glave. Uz to predaje i na Sveučilištu PENN State u Americi gdje je

REKONSTRUKCIJA

U prvi čas sam mislio da ju je on ogrebao, kaže Zdravko Grđan i pokazuje kućnog ljubimca kojeg je njegova supruga Dražana išla zatvoriti u garažu kad je napadnuta, a Dragan Primorac i prof. dr. Alan Bosnar pregledaju mu kandže; skica mjesta zločina koju je napravio Primorac (lijevo); Alan Bosnar, prof. dr. Damir Marjanović i Dragan Primorac (desno) pregledavaju tragove u snijegu

RIKI I BANDITO 'Dva psa čuvara burno su re: dvorištu. Kako to da su se kobne noći oglasili

90-ih stekao ugled kao jedan je od utemeljitelja primjene DNK analize u istraživanju žrtava rata u svijetu.

”Navikao sam kretati na teren ranom zorom”, govori genetičar Marjanović čija je specijalnost DNK analiza kojom je identificirao brojne ratne žrtve u BiH. Prije odlaska na mjesto zločina Primorac, Marjanović i Bosnar pregledavaju fotografije izbodene žene.

”Ne vide se tipične ozljede koje nastaju na rukama kad se osoba brani od napadača, pogotovo kad napadač ima nož, što je vrlo neuobičajeno kao i vrlo plitke rane koje su, prema procjeni na temelju fotografija, između 2 i 4 milimetra”, primjećuje Primorac.

”Točno, fotografija odudara od klasičnih nalaza kod uobičajenih ubodnih rana nožem ili nekim drugim oštrim predmetom. Otimanje bi bilo fiziološka reakcija na podražaj, a i dvije su minute kratko vrijeme da napadač žrtvi zada toliko uboda”, dodaje Bosnar.

”Na mjestu događaja važno je izdvojiti tragove koji mogu biti biološki (ljudski, životinjski ili biljni) kemijski ili fizički. Zamka su nevidljivi tragovi, primjerice tragovi krvi koji se mogu otkriti tek uz pomoć posebnih kemikalija. Uvijek je nužno kod očevida ispravno osigurati mjesto događaja te ga vrlo pažljivo fotodokumentirati, jer kod ovakvih istraga

obično imamo samo jednu šansu za pravilno izuzimanje uzoraka”, kaže Primorac. Počinitelj sa sobom nesvjesno odnosi tragove žrtve, zemlje, sjemenja biljaka, dlake domaće životinje u čijem je okruženju živjela žrtva... Vrlo često ostavlja i tragove na žrtvi (otisci, vlakna, ugrizi) ili oko žrtve (tragovi obuće, opušci, slina, sperma, krv...). Tajna mikrotragova leži u činjenici da ih počinitelj ne vidi pa ih ne može prikriti. Puno se počinitelja kaznenih djela otkrilo i na osnovi DNK analize materijala pronađenog pod noktima žrtve koja se branila.

”Tko bi se svjesno približio kući koju čuvaju dva psa, odnosno zašto psi, kako ističu naši sugovornici, nisu reagirali lavežom ako se netko nepoznat motao oko kuće? Očito se radilo o nekome tko dobro poznaje selo”, kaže Primorac.

Lavež za doček U Rudanovcu gdje živi 30-ak obitelji zimsku je idilu narušilo stravično

"Ne vide se tipične ozljede koje nastaju na rukama kad se osoba brani od napadača"

DRAGAN PRIMORAC

ubojstvo mještanke Stanke Hinić, koju je u četvrtak 14. siječnja sin našao kako na kućnom pragu leži u lokvi krvi. Takva se brutalnost u mimom seocu ne pamti, a strah u kosti mještanima je utjerao i napad na Dražanu Grđan dva dana poslije. Ona je policiji ispričala kako je malo prije ponoći išla zatvoriti mačka u garažu te ju je ispred kuće zaskočio maskirani muškarac, koji ju je 30-ak puta oštrim predmetom ubo u leđa te pobjegao. Selom 24 sata na dan kruži policijski *land rover*, a mještani se nadaju da će lički Jack Trbosjek što prije biti uhvaćen. Neovisno o istrazi koju provodi policija, Primorac je tim sa Sveučilišnog studija za forenzičke znanosti za Globus na licu mjesta, koristeći se uobičajenim forenzičnim metodama, pokazao kako stručnjaci za razotkrivanje zločina rade svoj posao koji se, tvrde nam, ipak dosta razlikuje od akcija prikazanih u američkim tv-serijama kakve su CSI. Doduše, mnogo forenzičnog znanja i iskustva Primorac je stekao upravo u SAD-u gdje je učio od najvećeg svjetskog autoriteta u toj znanstvenoj disciplini Henryja Leeja.

Uz cestu kod Rudanovca Dragan Primorac se osmjehuje s jumbo-plakata koji je ostao od nedavnih predsjedničkih izbora. Zdravko Grđan tvrdi da politiku opće ne prati.

”Je li to onaj ministar koji je djeci davao be-

Agirala na forenzični tim i reportere u tek pošto je njihova gazdarica napadnuta?

splatne knjige”, pitao nas je kad smo mu dan prije najavili Primorčev dolazak.

”Ako je to on, onda moram oprati kosu”, obećao je kazavši nam kako se već deset dana nije ni oprao ni presvukao jer nije nikamo izlazio, a ni inače ne mari mnogo za izgled. I doista je bivšeg ministra drugi dan dočekaao oprane kose, ali u istoj odjeći. Čim smo kročili u dvorište, dva golema psa čuvara, zavezana lancima, pozdravila su nas lavežom koji nije utihnulo tijekom cijelog posjeta. Grđan je pozvao Primorca i Bosnara da uđu u kuću u kojoj živi s kćeri, pokćerkom i ocem Franjom. U kuhinji, koju grije trošna peć na drva, Grđan se prisjetio večeri u kojoj je njegova žena napadnuta.

”S djecom sam gledao film na televiziji. Dražana je otišla zatvoriti mačka u garažu. Nije je bilo oko dvije minute. Čuo sam kako su se zalupila metalna vrata garaže, potom su zalajali psi i onda se zaorio njezin vrisak. Dvaput je vrisnula i ja sam istrčao iz kuće i ugledao je na koljenima. Riki je počeo lajati kao lud, a onda i ovaj drugi Bandito. Dražana je rekla da je napadač bio visok 1.80, imao je crnu kapu i rukavice. Za sobom nije ostavio tragove jer je bio led na dvorištu”, objasnio je Grđan forenzičarima.

”Je li igdje bilo tragova njezine krvi?”, pitao ga je Primorac.

”Ne, nije bilo. U prvi čas sam pomislio da ju je mačak ogrebao”, govori Grđan pokazujući nam sivog mačka kojem još nisu dali ime. Otkriva kako su policajci dan nakon nesreće pretražili kuću i u hodniku naišli na tragove krvi, no to je krv koja, tvrdi, nije Dražanina, nego od istog tog mačka koji se nekoliko dana prije ozlijedio u okršaju s vjevericom.

Ni kapi krvi Primorac nadalje ispituje u kojem je smjeru mogući nasilnik pobjegao te što je s odjećom koju je žena nosila za vrijeme napada. Suprug odgovara da je policija uzela odjeću. Važne podatke Primorac zapisuje u svoj blok. Iznenađuje ga podatak koji Grđan ističe, a taj je da ni na odjeći ni na tlu nakon napada nije primijetio niti jednu kap krvi.

”Znate li točnu lokaciju napada? Koliko je točno bilo sati? Je li uobičajeno da gospođa u to vrijeme izlazi na dvorište?”, zanimalo je Bosnara, kojem žrtvin muž kaže kako i on ili nje-

”Iza kuće je velika šuma, ali nam nikad nije divlja životinja došla u dvorište...”

ZDRAVKO GRĐAN

gov otac katkad zatvaraju mačka u garažu.

”Je li gospođa što konzumirala od alkohola?”, pita dalje riječki forenzičar.

”Ne, ona ne pije, a i ja sam prije osam godina prestao piti”, kaže Grđan.

”Je li ispred garaže bilo tragova krvi?”, uslijedilo je pitanje dr. Marjanovića koji je dobio niječan odgovor i potom zamolio gazdu kuće da otvori garažu u kojoj se, vidjeli smo, nalazi automobil i dosta alata. Za to vrijeme Primorac je mjerio udaljenosti od kuće do žičane ograde visoke oko metar preko koje je napadač, prema iskazima žrtve, pobjegao i vjerojatno otrčao u šumu. Na ogradi bi, pretpostavlja, trebalo biti nekih tragova ako ju je zločinac preskočio jer to nije mogao učiniti bez doticajna žice koja je mjestimice bodljikava.

”Ako se stvarno radi o napadaču, logično je da je bježao najkraćim putem i pritom pazio da izbjegne psa, što nije jednostavno osim ako ne poznaje stanje oko kuće”, zaključuje Primorac i skicira crtež koji će mu pomoći da razjasni okolnosti zločina.

Bosnar od Grđana doznaje da je policija došla samo pet minuta nakon poziva. Dražana je nosila crvenu trenirku i majicu, a na njezinoj se odjeći nije vidjela krv.

”To je i meni bilo čudno”, zaključuje Zdravko Grđan dodajući da ne vjeruje da je njegovu >>

OZLJEDE
Bojim se. Vjerojatno nikad više neću moći normalno živjeti, kaže Dražana Grđan koja se oporavlja na odjelu psihijatrije bolnice u Rijeci

Foto: Mario Pušić/CROPIX

IZJAVA NAPADNUTE DRAŽANE GRĐAN

“Policija mi je rekla da sam ubodena nožićem 35 puta”

S ozlijeđenom Dražanom Grđan (42) razgovarali smo telefonom dok se od proživljene traume oporavljala na odjelu psihijatrije bolnice u Rijeci. Kazala nam je da je bole leđa, po kojima je izbodena, no mnogo su bolnije psihičke rane. Zbog straha koji još uvijek osjeća imat će policijsku zaštitu kad se vrati kući.

“Policija mi je rekla da sam izbodena nožićem i da imam oko 35 rana. Sreća je što sam na sebi imala debelu trenirku. Doživjela sam šok koji ću u sebi sigurno nositi godinama. Bojim se i nije mi jasno zašto mi je netko to učinio jer ni s kime nisam bila u sukobu niti sam se mnogo družila s ljudima iz sela. I moja djeca koja su me vidjela doživjela su šokove. Dok sam u društvu, osjećam se bolje, ali čim ostanem sama, pred očima mi dolaze stravične slike napada”, otkriva nam Dražana Grđan dodajući kako je policiji rekla ime osobe za koju sumnja da bi mogla biti napadač. Riječ je o muškarcu koji je u petak ujutro, dan nakon ubojstva Stanke Hinić, otišao iz sela.

“Nadam se da će policija što prije pronaći zločinca, a ja vjerojatno više nikad neću moći normalno živjeti. Čim se sjetim, uhvati me strah”, govori Dražana Grđan.

Njezin suprug Zdravko priznaje kako se ona već nekoliko puta liječila od psihičkih tegoba, koje su zasigurno povezane s time što godinama ne uspijeva pronaći posao. U posljednje dvije godine imala je i operacije na kičmi, bubrezima i žuču.

Zdravko Grđan (46) do prije 12 godina živio je u okolici Zagreba gdje je i rođen, sudjelovao je u Domovinskom ratu i kasnije radio kao vojni policajac. Jedini prihod mu je mirovina od koje živi sa suprugom, njezinom kćeri iz prvog braka, te njihovom zajedničkom kćeri koja ima 9

godina i jako je vezana uz majku. Plaćaju kredite kojima su obnovili kuću koju su dobili od države. Žive jako skromno, ali hrane i drva za ogrijev im, tvrdi Zdravko, ne nedostaje. On u Zagrebu ima i troje djece iz prvoga braka. Govori nam kako je odmah nakon napada na njegovu ženu došla hitna pomoć koja joj je previla rane, no nakon dva dana počela se tužiti da je sve boli pa ju je odveo u Gospić u bolnicu gdje je liječnik zaključio da bi rane mogle biti od uboda manjim nožićem. Razgovarala je i s psihijatrom koji ju je uputio u bolnicu u Rijeku. “Zbog jedne svađe moja je žena jednom nazvala policiju koja me je zavela kao zlostavljača”, otkriva Grđan. Kaže da je s ubijenom Stankom Hinić, koja živi dvije kuće od njih, uvijek bio u jako dobrim odnosima. Uvjeren je kako je njegovu ženu napao isti čovjek koji je ubio Stanku Hinić i da je to netko tko dobro poznaje selo.

“Stalno razmišljam tko bi to mogao biti i bio bih zahvalan policiji da ga što prije nađe”, kaže Grđan kod kojeg je policija dan nakon nesreće obavila očevid, pretražila mu cijelu kući i poslala ga nije kontaktirala. Željka mu je odseliti iz Rudanovca bilo gdje drugdje u Hrvatsku jer je i prije ove nezgode zaključio da u Lici nema perspektive, pogotovo ne za njegovu i

OSUMNJIČENI

Prijavila sam ime muškarca za kojeg sumnjam da me napao

Dražaninu djecu.

Kod Grđana trenutno boravi i njegov otac Franjo (72) koji je za vrijeme nesreće spavao. “Probudila me buka, pa sam i ja izašao iz kuće. Dražana se, sirota, jako uplašila. Vidio sam da nigdje na njoj nema krvi. Mogla je još i gore nastradati”, kaže nam Franjo Grđan. Liječnik i medicinska sestra hitne pomoći u Kolenici, koji su odmah nakon napada pregledali Dražanu, nisu nam htjeli ništa govoriti.

bilo nikakvih ugriza.

“Ne. Nikada”, siguran je Grđan.

Rasvjetljavanje Nakon polusatnog obilaska trojica forenzicara su iznijela neka svoja zapažanja.

“Fotografija upućuje na zaključak da karakteristike ozljeda na tijelu žrtve uglavnom ne odgovaraju opisu događaja. Prema opisu, vrisakovi usred noći bili bi brojniji, a ubodi ne bi bili koncentrirani na tako maloj površini tijela”, kaže Bosnar.

“Uvjerili smo se da ukućani mogu čuti zvuk zatvaranja vrata, a uz to i dva psa čuvara burno reagiraju na nepoznate osobe. Čim bi nepoznata osoba kročila u dvorište, laveži bi bio neprestan i dominantan što bi ukućani sigurno čuli”, naglašava Bosnar.

Primorac i Bosnar uvjereni su da policija kvalitetno provodi kriminalističku obradu i da će se nakon forenzičkih analiza približiti rasvjetljenju ovih kaznenih djela.

“Neobično je da ukućani nisu vidjeli napadača u bijegu i da nije bilo tragova krvi”

GLAVNA NEDOUMICA

“Kada je vidio ženina leđa, Grđan je kazao da ga je to u početku asociiralo na mačku, a ne na ubodne rane koje nastaju nakon napada oštrim predmetom i zato sam se interesirao i za druge mehanizme ozljeđivanja osim onoga što se do sada navodilo kao neupitno. Prema riječima svjedoka cijeli događaj se zbio brzo, no ipak prebrzo za toliko velik broj uboda i ogrebotina. Pravičnost pojavljivanja pojedinih ozljeda koje sam vidio na fotografijama pogotovo na lijevoj strani tijela, gotovo je nemoguće postići iznenadnim i nasumičnim ubodima jednim oštrim predmetom. To može ukazivati i na postojanje nekog potpuno drugog sredstva kojim bi se mogle nanijeti ozljede. Veličina i tip oštećenja na odjeći žrtve nakon vještačenja odgovorit će na neka od pitanja. Grđan je spominjao da je u kući pronašao trag krvi koja je životinjskog podrijetla. Važno je utvrditi je li ta krv doista od mačke ili vjeverice”, objašnjava Primorac.

“Neobično je da ukućani, ako su odmah izašli čim su čuli vrisak, nisu vidjeli napadača u bijegu i da nije bilo tragova krvi”, dodaje Bosnar dok nam Primorac otkriva još neke tajne svoja zanata. Forenzika počiva na tvrdnji da ako se na mjestu zločina ne nađu dokazi, to ne znači da dokaza i nema.

“Neosporna je činjenica da su ova dva mjesto događaja udaljena samo nekoliko stotina metara i o tome se treba voditi računa tijekom cijele istrage. Potrebno je istražiti i način nastajanja rana, pokušati otkriti je li počinitelj dešnjak ili ljevak, a analizirajući kutove ubodnih rana pokušati utvrditi njegovu visinu”, kaže Primorac dok Marjanović zaključuje da, istovremeno s razvojem znanosti, i kriminalci uče što vještije prikriti dokaze.

» ženu napao mačak jer je on ostao zatvoren u garaži.

“Dražana nije mnogo izlazila niti se i s kime mnogo družila. Kada smo nedavno kćerkicu vozili u bolnicu, baka Stanka (Stanka Hinić, žena ubijena dva dana prije napada na Dražanu Grđan) i njezin sin Miloš posudili su nam 300 kuna. Miloš mi je ovo ljetno popravljao auto. Napadač je sigurno dobro poznao selo”, kaže Grđan.

“Jeste li oko kuće ikad vidjeli divlje životinje? Možda divlju mačku ili neku bijesnu životinju, na primjer lisicu?”, upitao je Primorac.

“Iza kuće je velika šuma, ali nam nikad nije divlja životinja došla u dvorište”, govori Grđan pa se u idućem trenutku prisjeća da je znao vidjeti lisicu.

“A divlju mačku?”, ponavlja Primorac, iako mu se tada eventualni napad divlje životinje činio teško vjerojatnim jer na tijelu žrtve nije